

[Indenrigs- og boligministeren.]

får nogen nedsættelse af valgretsaldere til rigsdagen.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at den nuværende valgretsaldere ved valg til folketing og landsting er for høj, men jeg er ikke enig i, at man ad den vej, forslagsstillerne her anviser, vil have større mulighed for at gennemføre en nedsættelse. De er jo selv inde på det i deres forelæggelsestaler, når de anfører, at man i 1949—50 kunne have fået gennemført 21 års valgretsaldere til kommunalrådene, men at man, da der kom tilbud om en 23 års valgretsaldere både til rigsdagen og til kommunerne og dertil løfte om en hurtig afslutning af forfatningsforhandlingerne, anså det for uforsvarligt ikke at modtage dette tilbud. Altså, dengang der på alle områder, også på dette, var realpolitisk fornuft i socialdemokratiet, var man ganske klar over, at en forfatningsændring kunne lattes ved, at man indgik et forlig om 23 års valgretsaldere. Hvorfor tror man så i dag, at et stejlt krav om 21 års valgretsaldere vil virke som et incitament? Jeg mener, at man ved fremsættelsen af disse forslag gør forfatningssagen en stor bjørnetjeneste, og går forfatningsforhandlingerne, hvad jeg absolut ikke håber, i stå, vil man med rette kunne lægge et tungt ansvar på de ærede forslagsstillere.

Altså, disse forslag drejer sig kun formelt om den kommunale valgretsaldere, reelt tager de sigte på at gennemtvinge en nedsættelse af valgretsaldere til rigsdagen. Nu ved vi, at valgretsaldere til rigsdagen kun kan ændres, hvis alle de forudsætninger opfyldes, som gælder for en grundlovsændring, til syvende og sidst altså også, at en folkeafstemning blandt folketingsvalgerne skal give den fornødne tilslutning til et nyt grundlovsforslag. Har vi nu grund til at tro, at det, i alt fald som indstillingen i øjeblikket er i det danske folk, således som den har vist sig ved de opinionsundersøgelser, som har fundet sted, vil være let ved en folkeafstemning at få tilslutning, hvis valgretsaldere foreslås nedsat til 21 år? Jeg mener, at disse undersøgelser har vist, at det er en betænkelig sag at tro på, at man kan få et hvilket som helst forslag, som dette og det andet høje ting kan enes om, om forandringer i grundloven gennemført med befolkningens tilslutning.

Mit parti er tilhænger af 21 års valgret, men mit parti er først og fremmest tilhænger af en nedsættelse af valgretsaldere til den kommende rigsdag i sammenligning med valgretsaldere til den nuværende rigsdag; men det, der vil ske, hvis de ærede forslags-

stillere får deres vilje her, er, såvidt jeg kan se, at det vanskeliggøres for os at nå frem til en nedsættelse af valgretsaldere. Spørgsmålet om den fremtidige valgretsaldere her i landet til alle valg må derfor i den aktuelle situation først og fremmest afgøres i forfatningskommissionen og derefter i rigsdagen, og forslaget må være af en sådan beskaffenhed, at det kan gennemføres efter en folkeafstemning. Det må være den rette vej, den vej, som er mest i overensstemmelse med de demokratiske traditioner, som i hvert fald en del af forslagsstillerne hylder.

Lad mig i denne forbindelse citere et par linier af bemærkningerne til det lovforslag, som den socialdemokratisk-radikale regering fremsatte i 1936 vedrørende ændringer af den kommunale valglov. Det hedder her:

„Regeringen må endvidere finde en nedsættelse af valgretsaldere berettiget; da det imidlertid må antages, at de af regeringen bebudede overvejelser vedrørende en grundlovsændring indenfor et forholdsvis kort tidsrum vil føre til et resultat, hvorved bl. a. valgretsaldere for valg til folketing nedsættes, og da regeringen må anse det for principielt begrundet, at man også ved den fremtidige lavere valgretsaldere tilstræber samme alder for valgret såvel til folketing som til kommunale råd, har man ment det rigtigst i nærværende forslag at fastsætte valgretsbestemmelserne med hensyn til alder til at være de for valgret til folketing gældende.“

Se, det var de socialdemokratiske synspunkter med hensyn til den taktiske fremgangsmåde og den rigtige rækkefølge ved ændringen af valgretsreglerne i Danmark i 1936. Jeg kan ganske tiltræde disse synspunkter, og jeg synes, de har livskraft også nu i 1951. I 1939 gennemførte den socialdemokratiske regering her i rigsdagen et grundlovsforslag med bestemmelse om 23 års valgretsaldere, og denne valgretsaldere ville have været gældende i dag, hvis det var gået sådan, som socialdemokratiet og mit parti dengang ønskede det, og der havde da næppe været mulighed for allerede nu at ændre en grundlov fra 1939, i alt fald ikke på dette punkt. Men nu har altså socialdemokratiet valgt at ændre taktik. I stedet for at forhandle sig frem fra situation til situation imod det mål, det har sat sig, kommer det nu og sætter os pistolen for brystet og vil gennemtvinge sin vilje. Man fristes til at spørge, om det ærede medlem hr. Hans Hedtoft, som er leder af socialdemokratiet, monstro i denne sag har vist sig klogere, end Stauning i sin tid var.

Det socialdemokratiske forslag beskæftiger